

Ekspонат miesiąca - Październik 2022

Książka z okresu II RP z biblioteki Komisariatu Straży Granicznej w Grajewie

Grajewska Izba Historyczna jako ekspонат miesiąca października proponuje książkę „Demon Erytrei” autorstwa Edmunda Bartosza, należącą w okresie II RP do Komisariatu Straży Granicznej w Grajewie.

Książka została wydana w 1936 r., a jej wydawcą był Stanisław Cukrowski (Warszawa : Zakł. Graf. Drukprasa). Akcja sensacyjnej powieści dzieje się w czasie II wojny włosko-abisyńskiej w 1935 roku.

Została oprawiona introligatorsko w sztywna kartonową okładkę z płóciennym grzbietem, w związku z czym nie ma oryginalnej okładki. Jej wymiary zewnętrzne to 183 x 125 mm i 25 mm grubości.

Dla naszego lokalnego dziedzictwa historyczno-kulturowego największe znaczenie ma fakt, iż należała ona do biblioteki Komisariatu Straży Granicznej w Grajewie, o czym świadczy pieczęć barwy fioletowej, odbita na następujących stronach: 3, 5, 7, 24, 57, 64, 88, 128, 169, 192, 216, 233, 256. Pieczęć jest kształtu owalnego (42 mm długości i 25 mm wysokości). Wokół ma podwójne obramowanie, z czego zewnętrzne posiada grubszą linię, a wewnętrzny – cieńszą. Wewnątrz wzdłuż górnej krawędzi napis po górnym otoku BIBLIOTEKA, wzdłuż dolnej krawędzi GRAJEWO. W centrum (pomiędzy nimi) w poziomie od góry i dołu oddzielone poziomą pojedynczą linią KOMISARJATU STRAŻY GRANICZNEJ. Po obu bokach sześcioramiennego gwiazdki. Przy pieczęci odbitej na stronie tytułowej jest odręcznie dopisana liczba 794, która najprawdopodobniej jest to numer książki w księgozbiórce biblioteki.

Stan zachowania książki należy ocenić jako dostateczny. Okładka jest zniszczona, głównie przy krawędziach, część odbitych pieczętek wyblakła. Kilka stron posklejano białym papierem.

Grajewo od początku swego istnienia było miastem granicznym leżącym na styku Rzeczypospolitej, Litwy i Prus. Również po odzyskaniu niepodległości sytuacja nie uległa większej zmianie, gdyż tuż pod Grajewem przebiegała granica między II Rzeczypospolitą a Prusami. Ochrona granicy była jednym z ważniejszych zadań po odzyskaniu niepodległości, a powiatowe ówczśnie Grajewe w strukturach ówczesnych formacji granicznych pełniło znaczącą rolę, tym bardziej, że zaledwie 4 km od niego znajdowało się ważne przejście graniczne Bogusze – Prostki. Historia formacji granicznych strzegących tego odcinka granicy w okresie międzywojennym jest jednak dość skomplikowana, gdyż ich struktura, nazewnictwo i podległość służbowa ulegała znacznym zmianom. Od 1928 r. formacją tą była Straż Graniczna z Komendą Główną w Warszawie, Inspektoratami Okręgowymi i podporządkowanymi im Inspektoratami Granicznymi. Inspektoratom Granicznym podlegały Komisariaty Straży Granicznej wraz z Placówkami Straży Granicznej I i II linii.